

## Årsrapport 2016 för Enheten för medicinens historia, Medicinska Fakulteten, Lunds universitet

Enheten för medicinens historia har under året 2016 fortsatt sin verksamhet som en fristående enhet inom Institutionen för kliniska vetenskaper (IKVL) i Lund (prefekt Bo Baldetorp, sektion 5 med chef Karin Jirström). Enheten leds av undertecknad (på 20% tjänst) med sekreterarhjälp av Camilla Key (10%), lokaliserad till IKVM, Skånes Universitetssjukhus, Malmö. Vi har även ett kontor med bibliotek i Alwallhuset, våning 5, SUS i Lund, men kommer att under 2016 få ett nytt rum på BMC, Lund.

Enheten har under 2016 haft tre aktiva doktorander: ST-läkare inom oftalmologi *Tomas Bro*, Eksjö (halvtid klar 2016, planerad disputation den 1/12 2017), samt ST-läkare allmänmedicin *Jonatan Wistrand*, Lund (halvtid klar 2016), vilken tilldelats ST-ALF medel för sin forskning inom medicinshistoria. Vidare finns AT-läkare *Alexandra Nicolaidis*, sedan 2015 med f.n. AT-forskartjänst vid SUS i Lund (en publikation 2014). Dessutom finns det fem seniora medarbetare vid enheten: *Herman Holm*, *Ulf Jakobsson*, *Anders Jeppsson*, *Janicke Andersson* och *Inga Nilsson*. En extern disputerad forskare med anknytning till enheten är *Nils Hansson*, forskare/lärare vid Heinrich-Heine Universität, Dusseldorf, Tyskland.

### **Följande aktiviteter har genomförts under verksamhetsåret 2016:**

- *Representantskap* (suppleant) i kommittén för utgivande av Svensk Medicinshistorisk tidskrift, Stockholm. Dessutom har undertecknad varit styrelsemedlem (suppl.) i Sydsvenska Medicinshistoriska Sällskapet, samt i SLS: sektionen för medicinens historia (suppl.) där Tomas Bro är ordinarie medlem. Peter M Nilsson har ingått i det vetenskapliga rådet för Bengt Lindskogs Stiftelse för utdelning av stipendier i medicinens historia och förtjänstfulla uppsatser.
- Deltagande med föredrag *"Medicinshistoria – intressant för medicinstudenter"* vid introduktionskurs för T1 studenter den 8/2 (Peter Nilsson/Alexandra Nicolaidis) samt den 12/9 (Jonatan Wistrand/Alexandra Nicolaidis). Undervisning för biomedicinare den 25/10 om *"Medicinens historia och vetenskapshistoria"* (Peter M Nilsson).
- Deltagande med föreläsningar i kursen *"Medicinens idéhistoria"* (kurskod: ILHB30) vid LU som arrangerats av professor David Dunér och Monica Libell, Idé- och lärdomshistoria, Lund, på temat *"Läkaryrket och sjukhusen"* (Peter M Nilsson) samt *"Sjuksköterskorna"* (Ulf Jakobsson).
- Genomförande av ett medicinshistoriskt seminarium den 7/12 på temat *"Medicinshistoriska aspekter på externa faktorer som påverkat medicinsk utveckling och läkarroll"* med deltagande av cirka 30 åhörare samt sex föreläsare – se bifogat program.
- Ett projekt har fortsatt utvecklats vidare med fokus på provinsiallakarhistoria i Dalby- Veberöd distriktet öster om Lund under ledning av Peter M Nilsson samt i kontakt

med Ulf Jakobsson, Centrum för Primärvårdsforskning, Malmö, och f.d. distriktsöverläkare Per-Olof Bitzén, Dalby. Den sistnämnde kommer att vara redaktör för ett temanummer av Sydsvenska Medicinhistoriska Sällskapets Årsbok om provinsialläkarsystem-primärvård med fokus på södra Sverige.

- Ett utåtriktat seminarium har organiserats av Jonatan Wistrand och Anders Jeppsson under året. Denna seminarieverksamhet kommer att fortsätta även under 2017 och sedan utvärderas. Seminariet hade titeln "Tvångsvård – nu och då" och ägde rum 25 augusti 2016.
- En antologi har sammanställts efter symposiet "*Bridging the Baltic*", den 8-10 oktober 2014 i Lund, under ledning av redaktörerna Nils Hansson och Jonatan Wistrand samt med stöd av Enheten för medicinens historia. Ett internationellt förlag skall nu besluta om publicering efter kvalitetsgranskning av insända bidrag. Beslut väntas inom kort. Finansiering sker via externa donationer till symposiet.
- En donation till Medicinska Fakulteten av Birgit Rausing under året ger möjlighet för att vid enheten anställa 1-2 doktorander inom Medicinsk humaniora med fokus på möten i vården och konsultation. Tjänsten är utlyst och under tillsättning.
- Nytryck planeras av Inga Nilssons avhandling om den medicinska dokumentationens historia efter visat intresse från utbildningsinstitutioner för läkarsekreterare i Sverige (Örebro) samt i Finland.
- Jonatan Wistrand har den 4 oktober 2016 föreläst för Ängelholms läkarsällskap på temat "Läkaren som patient".
- Jonatan Wistrand föreläste tillsammans med författaren och läkaren Pia Dellson på temat "Läkaren som patient" för ca 80 läkare i Växjö i samband med deras arrangemang "Läkare emellan" 27 april 2016.
- Jonatan Wistrand ledde den 22 september 2016 ett litteraturseminarium för läkarstudenter på termin 9 i Helsingborg. Seminariet ägde rum inom ramen för Professionell utveckling och studenterna diskuterade den medicinhistorisk intressanta novellen "Den gula tapeten" av Charlotte Perkins-Gilman.
- Jonatan Wistrand har under 2016 vid två tillfällen varit seminarieledare på BoF-kursen "Medicin som Humaniora" för läkarstudenter på termin 11. Seminariet hade titeln "Läkaren som patient".
- Alexandra Nicolaidis höll den 29 november 2016 en föreläsning för Wexjö medicinhistoriska sällskap med temat "Kommittén för landsflyktiga intellektuella". Ca 80 läkare var närvarande. Alexandra Nicolaidis närvarade den 1 december på ett seminarium i SLS lokaler i Stockholm där bl.a. Magna Andréen deltog.
- Tomas Bro deltog i Sydkoreanska Ambassadens högtidshållande av årsdagen för det svenska sjukhusets ankomst den 23 september på Karlbergs slott i Stockholm med föreläsningen "*The Swedish Medical Assistance during the Korean War*".

## **Publikationer under 2016:**

### **Artiklar**

Andersson L, Nilsson PM. Difterins utbredning och bekämpande i Skåne från 1850-talet till nutid. *Sv Medhist Tskrf* 2016; 20 (under utgivning).

Bro T. Josef Hammar (1868-1927) - a Swedish physician in the Anglo-Boer War (1899-1902). *J Med Biogr.* 2016 May;24(2):191-6.

Bro T. Första svenskan med en riktig läkarlicens - Julia Brinck var sjukgymnast, cellbiolog och brevvän med Florence Nightingale. *Läkartidningen.* 2016 Apr 19;113. pii: DX3H. PubMed PMID: 27115781.

Hansson N, Nilsson PM. Medicinhistoria ur svenskt perspektiv (Recension av Nils Uddenbergs bok: *Lidande och Läkedom I-II. Medicinens historia från 1800-1950*). Fria Tanke Förlag 2015), *AllmänMedicin* 2016; nr. 1: 60.

Jakobsson, U. (2016). Statens distriktssköterskeskola – den första distriktssköterskeutbildningen. *Hälsan i Centrum.* Nr 1, sid 20-23.

Lindeus M, Nilsson PM. Svenska medicinska reseskildringar under och strax efter första världskriget. *Sv Medhist Tskrf* 2015; 19:95-113 (utkom i tryck 2016).

Wistrand J. When doctors are patients: a narrative study of help-seeking behaviour among addicted physicians. *Med Humanit.* 2016 Sep 1. pii: medhum-2016-011002. doi: 10.1136/medhum-2016-011002. [Epub ahead of print] PubMed PMID: 7587488.

Wistrand J. Läkaren som patient. En beskriven rollkonflikt. *Socialmedicinsk tidskrift.* 2016;93:242-250.

### **Föredrag vid medicinhistoriska kongresser/ motsvarande**

Holm H. "Själen finns den – Ja!" Vid Sandblomdagen 27 oktober 2016, Lund

Wistrand J. "Läkarens själsliga (o)hälsa " Vid Sandblomdagen 27 oktober 2016, Lund

Nilsson PM. "Historia kring svenska befolkningsstudier". Kurs i regi av BBMRI.se, 14 november 2016, Lund

Lund den 9 december 2016

Peter Nilsson, professor

Chef för Enheten för Medicinens historia

Hemsida: [http://www.med.lu.se/klinvetlund/medicinens\\_historia](http://www.med.lu.se/klinvetlund/medicinens_historia)

Medarbetar-hemsida: <http://www.medicinhistoria.nu/>

## Medicinshistoriskt seminarium 2016

### **”Medicinshistoriska aspekter på externa faktorer som påverkat medicinsk utveckling och läkarroll”**

Tid: kl. 13.00-16.15, onsdag den 7 december 2016

Plats: Sal F-1, Blocket, Universitetssjukhuset, Lund. Kaffe serveras.

Tider inkluderar frågestund efter föredrag.

*Inledning och välkomsthälsning (10 min)*

**Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund**

*Religion (25 min)*

**Carl-Magnus Stolt, privatpraktiker, Borås**

*Krispsykoterapins påverkan på svensk psykiatri under 1970-talet (25 min)*

**Kristofer Hansson, etnolog, Lund**

*Samhälle, lagstiftning (25 min)*

**Herman Holm, psykiater, Malmö**

*Vetenskap kontra praktik (25 min)*

**Monica Libell, Idé- och lärdomshistoria, Lund**

Kaffe serveras (20 min)

*Abortfrågan, samhälle och medicin (25 min)*

**Sten Axelson-Fisk, underläkare, Malmö**

*Politiska strömningar på 1930-talet (15 min)*

**Alexandra Nicolaidis, doktorand, Enheten för medicinens historia, Lund**

**Peter Nilsson, ersättare**

*Janusz Korczak – barnläkaren som offrade livet (15 min)*

**Peter M Nilsson, Enheten för medicinens historia, Lund**

Välkomna!

Peter M Nilsson, professor, chef  
Enheten för medicinens historia  
Lunds universitet  
Tel. 040-33 24 15, 0704-50 34 56  
e-mail: Peter.Nilsson@med.lu.se